



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ – 4110-02-04/2013

R/13/003

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin

T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66

lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/13/003 – „Wykorzystanie przez organizacje pożytku publicznego środków pochodzących z 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2010 – 2012”.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	1. Agata Prochotta Milek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 87895 z dnia 22.10.2013 r. (dowód: akta kontroli str. 3 - 4) 2. Stanisław Dobrowolski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 858751 z dnia 27.06.2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1 - 2)
Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie „Serce dzieciom”, ul. Dworcowa 10a, 73-110 Stargard Szczeciński.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Organem uprawnionym do reprezentowania stowarzyszenia jest Zarząd, w którego imieniu działają: Zbigniew Piskorz – Prezes Zarządu, Piotr Świrbut – Wiceprezes, Jerzy Niziński – Sekretarz Zarządu. (dowód: akta kontroli str. 5 - 7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, działalność Stowarzyszenia „Serce dzieciom” (dalej: Stowarzyszenie) w zakresie wykorzystania środków pochodzących z 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2010-2012.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Stowarzyszenie posiadało uprawnienia do uzyskania środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych (dalej: 1% podatku) za lata 2009-2011. Środki pozyskane w łącznej kwocie 166.750,23 zł zostały wydatkowane w 68,2% (113.657,63 zł) na działania w sferze zadań pożytku publicznego (pomoc społeczna, w tym pomoc osobom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównanie szans tych rodzin i osób, działania na rzecz osób niepełnosprawnych), mieszczące się w katalogu zadań określonych w statucie. Całość wydatkowanej kwoty przeznaczono na cele bezpośrednio związane z ww. zadaniami publicznymi, przy czym 14.887,60 zł (8,9% otrzymanych środków) zostało zgromadzone na rzecz podmiotów nieuprawnionych do uzyskania środków pochodzących z 1% podatku (z czego przekazano im w badanym okresie 9.235,50 zł).

Stowarzyszenie prowadziło częściowo wyodrębnioną ewidencję księgową przychodów i kosztów związanych z 1% podatku oraz terminowo sporządzało i publikowało sprawozdania merytoryczne i finansowe ze swojej działalności za lata 2010-2012. Zawarte w nich dane były w zakresie przychodów z 1% podatku zgodne z ewidencją księgową. Dane zawarte w sprawozdaniach merytorycznych za lata 2010-2012 w zakresie wydatków sfinansowanych środkami z 1% podatku nie wynikały z ewidencji księgowej.

Zarząd Stowarzyszenia (dalej: Zarząd) formalnie nie ustalił dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, co było niezgodne z § 2 ust. 6 rozporządzenia Ministra

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

Finansów z 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej².

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Spełnianie warunków uprawniających do uzyskania przychodów z 1% podatku od osób fizycznych

Opis stanu faktycznego

Cele, zadania i sposoby działania Stowarzyszenia określał jego statut. Cele Stowarzyszenia obejmowały działania ukierunkowane na rzecz ogółu społeczności w zakresie m.in.: działalności charytatywnej, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, przeciwdziałania patologiom społecznym, działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Wszystkie cele statutowe stowarzyszenia obejmowały zadania publiczne określone w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (dalej: udpp)³ w punktach 1, 3, 6 - 9, 13 – 19, 22, 26, 27 i 32.

(dowód: akta kontroli str. 12 - 13)

Uchwała w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego oraz rocznego sprawozdania z działalności merytorycznej za rok 2010 została podjęta przez Zarząd 26.06.2011 r. Oba sprawozdania zostały przesłane Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej 8.07. 2011 r., tj. w terminie wymaganym zapisami art. 23 ust. 4 udpp w jej ówczesnym brzmieniu i umieszczone terminowo w bazie danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (dalej: MPiPS).

(dowód: akta kontroli str. 19 - 36)

Roczne sprawozdanie merytoryczne Stowarzyszenia z działalności pożytku publicznego za rok 2011 zostało sporządzone 27.06.2012 r., a za rok 2012 - 27.06.2013 r. Oba sprawozdania zostały umieszczone w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego (dalej: OPP) w terminie wymaganym art. 23 ust. 6 udpp.

(dowód: akta kontroli str. 37 – 62)

Stowarzyszenie posiadało status OPP od 18.01.2004 r. i znajdowało się w wykazach OPP, zamieszczonych na stronach internetowych MPiPS, uprawnionych do otrzymywania środków z 1% podatku za lata podatkowe 2009-2012.

(dowód: akta kontroli str. 35, 63 - 66)

Od 1.01.2002 r. ewidencję finansowo-księgową Stowarzyszenia prowadzono na podstawie planu kont, który nie został formalnie ustalony przez Zarząd, co było niezgodne z § 2 ust. 1 i 6 ww. rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. W planie kont nie wyodrębniono kont do ewidencji przychodów i wydatków związanych ze środkami z 1% podatku.

W latach 2001-2011 r. obsługę finansowo-księgową Stowarzyszenia prowadziło Biuro R(...), w tym w 2010 r. odpłatnie (na podstawie umowy). W 2012 r. prowadzenie rachunkowości powierzono na podstawie umowy ustnej firmie Biuro Rachunkowe M(...).

Zbigniew Piskorz Prezes Zarządu (dalej: Prezes Zarządu) wyjaśnił, że od 2001 r. (do 2009 r.) Biuro R(...) prowadziło księgowość środków z 1% podatku nieodpłatnie, na podstawie umowy ustnej.

(dowód: akta kontroli str. 67, 74 – 79)

Biuro R(...) ewidencjonowało przychody ze środków 1% na koncie 760-03 „darowizny 1%”, a wydatki na koncie zbiorczym 139-04 „przebiegania wewnętrzne” bez wyodrębnienia środków 1%.

(dowód: akta kontroli str. 67, 80 – 100)

² Dz.U. Nr 137, poz. 1539 ze zm.

³ Dz.U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.

Biuro Rachunkowe M(...) księgowoło przychody ze środków z 1% na koncie 760-03, a wydatki na kontach zespołu 5: 504 „INK – inkubator „Na start”, 505 „POP – Punkt porad dla ofiar przemocy” oraz 507 „PDS – pozostała działalność statutowa”.

(dowód: akta kontroli str. 101 – 104)

W badanym okresie Stowarzyszenie nie przyjęło pisemnych zasad wydatkowania środków z 1% podatku. Przekazywanie środków na poszczególne cele wskazane przez podatników odbywało się na podstawie indywidualnie podejmowanych uchwał Zarządu.

(dowód: akta kontroli str. 68 - 70, 109-110)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Stowarzyszenia w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Zarząd nie ustalił dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości (w tym planu kont) co było niezgodne z § 2 ust. 6 rozporządzenia Ministra Finansów z 15 listopada 2001 r. Przepisy te stanowią, że kierownik jednostki ustala i aktualizuje dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte zasady (politykę) rachunkowości. Faktycznie biura rachunkowe prowadziły ewidencję finansowo-księgową Stowarzyszenia w oparciu o plan kont, który nie został formalnie ustalony przez Zarząd.

(dowód: akta kontroli str. 67, 80 – 84, 101 - 104)

Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że Zarząd nie zauważył nieprawidłowości w prowadzeniu księgowania kosztów Stowarzyszenia, opierając się na informacjach przekazywanych przez biuro rachunkowe oraz rocznych bilansach. Biuro R(...) zapewniało, że prowadzenie księgowości Stowarzyszenia przy realizacji wielu projektów na rzecz rozwoju NGO w powiecie stargardzkim obejmowała także ewidencję środków otrzymywanych z 1% podatków, a łączne zestawienia roczne były prezentowane w opisie dodatkowym do bilansów rocznych. Prezes Zarządu przyznał, że błędem było nie wyodrębnienie wydatków finansowanych z 1% podatku.

(dowód: akta kontroli str. 74 – 77)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, spełnienie przez Stowarzyszenie warunków uprawniających do uzyskania środków pochodzących z 1% podatku.

Ocena cząstkowa

2. Zgodność zadań finansowanych z 1% podatku z celami statutowymi i wskazaniami donatorów

Stowarzyszenie wykazało w latach 2010-2012 przychody z tytułu 1% podatku za 2009, 2010 i 2011 r. w wysokościach odpowiednio 53.168,90 zł, 58.266 zł i 55.315,30 zł. Środki te przekazywane były przez Naczelników Urzędów Skarbowych (NUS) w miesiącach od stycznia do końca sierpnia każdego roku.

(dowód: akta kontroli str. 105 - 108)

Ze środków 1% podatku wskazanych przez podatników na pomoc dziecku B. na kwoty: 4.721,90 zł ze środków 2010 r. i 6.156,40 zł ze środków 2011 r., wydatkowano na rzecz tego dziecka w poszczególnych latach odpowiednio 4.650 zł - na zakupu przenośnego komputera z oprogramowaniem i 100 zł - na wizytę lekarską wraz z dojazdem.

Ze środków wskazanych przez podatników na pomoc dziecku K.S. za 2011 r. na kwotę 10.773,20 zł Stowarzyszenie przekazało dziecku 4.199,90 zł na zakup leków.

(dowód: akta kontroli str. 105 – 110)

Ze środków 1% zebrano w badanym okresie 14.887,60 zł z przeznaczeniem na działalność statutową podmiotów, które nie posiadały statusu OPP (tj. niespełniających warunków ich pozyskiwania), z czego 9.235,50 zł zostało faktycznie przekazane tym podmiotom.

(dowód: akta kontroli str. 105 – 108, 127)

W badanym okresie nie przekazano w 4 przypadkach otrzymanych środków, mimo wskazań podatników, w łącznej wysokości 919,70 zł.

(dowód: akta kontroli str. 105 – 108)

Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że Stowarzyszenie nie przekazało drobnych kwot błędnie wskazanych przez podatników na rzecz osób i organizacji nieznanymi Stowarzyszeniu, a w jednym przypadku zmarł opiekun prawny dziecka, który kontaktował się ze Stowarzyszeniem. Zarząd Stowarzyszenia postanowił, że jeśli cel nie został określony jednoznacznie, przekazany 1% podatku należy przeznaczyć na działalność statutową Stowarzyszenia.

(dowód: akta kontroli str. 74 – 79)

Z przychodów pozyskanych w latach 2010-2012 z 1% podatku wykorzystano środki w łącznej kwocie 113.657,63 zł (stanowiącej 68,2% otrzymanych środków), w tym w 2010 r. 52.749,20 zł (99,2%), w 2011 r. – 44.330,63 zł (76,1%) i w 2012 r. – 16.577,80 zł (30%).

(dowód: akta kontroli str. 105 - 108)

W złożonych wyjaśnieniach Prezes Zarządu wskazał, że niewykorzystanie środków z 1% podatku wynika z uzgodnień zawartych z beneficjentami tych środków. Środki zostaną przekazane na realizację celów wskazanych przez beneficjentów.

(dowód: akta kontroli str. 76, 78)

Uwagi dotyczące badanej działalności

W badanym okresie Stowarzyszenie przekazało środki z 1% podatku na kwotę 9.235,50 zł, podmiotom nieujętych w wykazie OPP, zamieszczanym rokrocznie na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa PiPS⁴ w terminie do 15 grudnia danego roku podatkowego (art. 27a ust. 1 i 2 uodp).

(dowód: akta kontroli str. 105 – 108, 127)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że „*mając na celu rozwój trzeciego sektora w powiecie stargardzkim, nie mając wiedzy, że to zabronione, zgodziliśmy się aby organizacje nie posiadające statutu OPP mogły za naszym pośrednictwem zbierać środki z 1% podatku. Według naszej wiedzy środki im przekazane zostały wykorzystane w tych organizacjach prawidłowo na rzecz dzieci, nawet przez Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, w którym organizowano wycieczki dla dzieci*”.

(dowód: akta kontroli str. 74, 78)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie finansowanie ze środków pochodzących z 1% podatku działań i celów wskazanych przez podatników.

3. Kierunki wydatkowania środków pochodzących z 1% podatku, w tym ustalenie struktury kosztów ponoszonych z 1% podatku oraz proporcji między kosztami realizacji zadań statutowych, a kosztami obsługi administracyjnej i kosztami promocji

Opis stanu faktycznego

W badanym okresie w strukturze kosztów Stowarzyszenia nie występowały koszty promocji ani koszty administracji.

(dowód: akta kontroli str. 113 - 114)

Stowarzyszenie nie zawierało w badanym okresie umów z osobami fizycznymi lub prawnymi na realizację zadań finansowanych ze środków pochodzących z 1% podatku. W latach 2010 – 2012 nie finansowano z tych środków umów, których przedmiotem byłyby usługi, dostawy lub roboty budowlane na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁵. W badanym okresie środków pochodzących z 1% podatku nie przekazywano jako wkład własny na współfinansowanie realizacji zadań z udziałem środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 111, 112)

Szczegółową kontrolą objęto 6 dowodów księgowych dokumentujących wydatki poniesione w 2012 r. z 1% podatku na łączną kwotę 8.949,97 zł, stanowiącą 7,99% wszystkich kosztów sfinansowanych w latach 2010 – 2012 z tych środków. Badanie wykazało, że dokumenty źródłowe potwierdzające poniesione wydatki w 2012 r. opisano merytorycznie w sposób pozwalający na jednoznaczne ich powiązanie z realizowanym zadaniem,

⁴ <http://www.mpips.gov.pl/bip/wykaz-organizacji-pozytku-publicznego/>

⁵ Dz.U. z 2013 r., poz. 907 za zm..

zawierały dekreteację (wskazanie) ujęcia w ewidencji oraz opis wskazujący, na sfinansowanie ze środków 1% podatku a także posiadały cechy dowodu księgowego zgodnie z art. 21 i 22 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶ (uor). Badane dowody zostały prawidłowo ujęte w ewidencji księgowej.

(dowód: akta kontroli str. 115 – 126)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie kierunki wydatkowania środków pochodzących z 1% podatku.

4. Zgodność z ewidencją finansowo–księgową danych wykazanych w sprawozdaniach merytorycznych w zakresie przychodów i wydatków poniesionych z 1% podatku

Opis stanu faktycznego

Informacje dotyczące przychodów z 1% podatku zamieszczone w sprawozdaniach merytorycznych za lata 2010-2012 wynikały z ewidencji finansowo-księgowej Stowarzyszenia.

(dowód: akta kontroli str. 26, 43, 55, 98, 100, 104)

W sprawozdaniu za 2010 r. nie wykazano żadnych wydatków ze środków 1%. sprawozdaniu merytorycznym za 2011 i 2012 r. wykazano wydatki odpowiednio w wysokości 47.021,14 zł i 24.096,16 zł.

(dowód: akta kontroli str. 24- 46, 44, 56, 105 – 108)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W sprawozdaniu merytorycznym z działalności Stowarzyszenia za 2011 r. dane dotyczące wydatkowania środków z 1% na kwotę 47.021,14 zł były niezgodne ze stanem faktycznym, bowiem ustalono, że poniesiono je na kwotę 44.330,63 zł. Również nieprawidłowo wykazano te wydatki w sprawozdaniu za 2012 r. - w wysokości 24.096,16 zł, natomiast zgodnie z ewidencją księgową wydatki te wyniosły 16.577,80 zł.

(dowód: akta kontroli str. 43, 55, 98, 100, 104)

Prezes Zarządu wyjaśnił: „*omyłkowe wykazanie kosztów z lat 2011 -2012 wynika z tego, że ufaliśmy informacjom z biur rachunkowych.*”

(dowód: akta kontroli str. 111, 112)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Zdaniem NIK opisany w punkcie 1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych w latach 2010-2011 uniemożliwia badanie rzetelności danych wykazanych w sprawozdaniach merytorycznych Stowarzyszenia w zakresie wykorzystania środków z 1% podatku.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Stowarzyszenia w zakresie sporządzania sprawozdań merytorycznych z działalności pożytku publicznego w części dotyczącej wykorzystania środków pochodzących z 1% podatku.

5. Funkcjonowania kontroli społecznej środków wydatkowanych z 1% podatku i nadzór nad wydatkowaniem tych środków przez organy administracji publicznej

Opis stanu faktycznego

Prezes Zarządu w złożonych wyjaśnieniach stwierdził, że Stowarzyszenie nie udzielało odpowiedzi, co do sposobu wykorzystania środków adresowanych na konkretnego beneficjenta (w trybie art. 10 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej⁷.) ponieważ nie było takiego zainteresowania osób fizycznych i prawnych.

⁶ Dz.U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.

⁷ Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.

